

**Низомномаи
Намояндагии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон**

Боби 1. Муқаррароти умумӣ

1.1. Низомномаи Намояндагии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - Низомнома) дар асоси Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи хизмати давлатӣ», «Дар бораи низоми идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва Низомномаи Дастгоҳи марказии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон таҳия гардида, вазъи ҳуқуқӣ, ташкилӣ, сохтор, функсия, вазифа, тартиби фаъолияти Намояндагии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро муайян намуда, масъалаҳои умумиро вобаста ба фаъолияти Намояндагӣ ба танзим мебарорад.

1.2. Намояндагӣ воҳиди сохтори мақомоти ВҲИ буда, дар фаъолияти худ Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон эътироф кардааст, қонунҳои конституционӣ, кодексҳо, қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои яққояи Маҷлиси миллий ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, фармону амрҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарору фармоишҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, амру фармонҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон (минбаъд - ВҲИ) ва супоришҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак (минбаъд - ВҲК), Низомномаи дастгоҳи марказии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон, инчунин Низомномаи мазкурро ба асос ва роҳбарӣ мегирад.

1.3. Намояндагӣ воҳиди сохтори мақомоти ВҲИ мебошад ва аз ҷониби ВҲИ таъсис дода мешавад. Намояндагиро Роҳбари он сарварӣ менамояд. Роҳбари Намояндагӣ бо фармони Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузори хизмати давлатӣ ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ бо розигии хаттии Раиси вилоят ба мансаб таъин ва аз мансаб озод карда мешавад.

1.4. Кормандони Намояндагӣ хизматчиҳои давлатӣ мебошанд. Ба сохтори ҳайати Намояндагӣ воҳидҳои кории мансабҳои давлатии хизматчиёни давлатие шомиланд, ки номгуи онҳо дар басти вазифаҳои пешбинишуда аз ҷониби ВҲИ тасдиқ гардидааст.

1.5. Намояндагӣ ба ВҲИ тобеъ ва ҳисоботдиҳанда мебошад. Намояндагӣ дар ҳамоҳангӣ бо Дастгоҳи ВҲИ ва мустақилона бо

мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, сохторҳои мақомоти иҷроияи марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ташкилотҳои байналмиллалӣ ва ғайридавлатӣ, Қабулгоҳҳои ҷамъиятии ВҲИ дар ҳудуди вилоят амалкунанда, дигар ташкилоту корхонаҳо новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, инчунин шаҳрвандони алоҳида, воситаҳои ахбори омма ба масъалаҳои ба салоҳияташ дахлдошта ҳамкориро ба роҳ мемонад.

1.6. Намояндагӣ шахси ҳуқуқӣ намебошад. Намояндагӣ ҳамчун воҳиди ташкилию иҷроия таъминкунанда ва ташкилкунандаи фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҳудуди вилоят мебошад.

Боби 2. Сохтор ва тартиби ташкили намояндагӣ

2.1. Сохтор ва басти воҳидҳои қорӣи Намояндагиро Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мекунад.

2.2. Намояндагӣ аз роҳбар ва мутахассиси пешбар иборат мебошад.

2.3. Роҳбари Намояндагӣ аз қониби Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо розигии хаттии Раиси вилоят ба мансаб таъин ва аз мансаб озод карда мешавад. Мутахассиси пешбарӣ Намояндагӣ аз қониби ВҲИ ба мансаб таъин ва аз мансаб озод карда мешавад.

2.4. Тибқи тартиби муқарарнамудаи қонунгузори амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қормандони Намояндагӣ шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ баста мешавад.

2.5. Шартҳои пардохти музди меҳнат, суғуртаи иҷтимоии давлатӣ, таъминоти моддию техникаӣ, тиббӣ, иҷтимоию маишӣ, нафақа ва таъминоти дигари қормандони Намояндагӣ, ки хизматчиҳои давлатӣ мебошанд, бо тартиби пешбинишудаи қонунгузори хизмати давлатӣ амалӣ мегарданд.

2.6. Дар назди Намояндагӣ аз ҳисоби намояндагони мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, сохторҳои мақомоти марказӣ дар маҳалҳо, ҷамоати шаҳраку деҳот, райсони маҳалҳо вакилони халқ, ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ВАО шӯро, комиссия ва ё гуруҳҳои қорӣ таъсис дода мешавад.

Боби 3. Функсияҳо, вазифаҳо ва ҳуқуқҳои асосии Намояндагӣ

3.1. Функсияҳои Намояндагӣ инҳо мебошанд:

3.1.1. Таҳлили вазъи ҳуқуқи инсон ва ҳисоботдиҳӣ:

а. омӯзиши афкори омма оид ба камбудиву норасоии мавҷуда дар низоми ҳифзи ҳуқуқи инсон;

б. ҷамъоварӣ ва таҳлили муроҷиатҳои, ки бевосита ба салоҳияти ВҲИ ва ВҲК мансубанд, муроҷиатҳои, ки дорой маълумотҳои вайронкунии дағалона ва оммавии ҳуқуқҳои инсон мебошанд, инчунин муроҷиатҳои, ки тавассути ВҲИ ва ВҲК ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ фиристода мешаванд ва пешниҳоди онҳо ба ВҲИ ва ВҲК;

в. ҳар семоҳа, нимсола ва дар охири соли тақвимӣ (ё тибқи нақша) роҳбари Намояндагӣ ба унвони ВҲИ оид ба фаъолияти Намояндагии чихати риояи ҳуқуқу озодиҳо ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон дар вилоят ҳисобот пешниҳод менамояд;

г. шакл ва тартиби гузаронидани мониторинг ва пешниҳоди ҳисоботҳо ба роҳбари Намояндагии ВҲИ аз тарафи Дастгоҳи ВҲИ дастрас карда мешаванд.

3.1.2. Баланд бардоштани маърифатнокии шаҳрвандон ва гузаронидани машваратҳои ҳуқуқӣ:

а. гузаронидани семинарҳо, мизҳои мудаввар ва дигар чорабиниҳои омузишӣ, ташвиқотию тарғиботӣ оид ба ҳуқуқи инсон;

б. таъмини дастрасии шаҳрвандон ба иттилоот оид ба ҳуқуқ ва озодиҳои инсон, воситаҳои ҳифзи онҳо ва инчунин маълумот оид ба қонунгузори миллӣ ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон;

в. ташкили машваратҳои ҳуқуқии сайёр дар маҳалҳо;

г. ба мурочиатқунандагон фаҳмонидани салоҳияти ВҲИ ва ВҲК ва тартиби мурочиат ба ВҲИ ва ВҲК;

д. таҳкими мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

3.1.3. Намояндагӣ намудани ВҲИ ва ВҲК дар ҳудуди фаъолияти худ;

3.1.4. Ҳамоҳанг сохтани ҳамкориҳои ВҲИ ва ВҲК бо мақомот ва муассисаҳои давлатӣ, сохторҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва дигар сохторҳо дар ҳудуди фаъолияти худ.

3.2. Вазифаҳои Намояндагӣ инҳо мебошанд:

– қабул ва баррасии мурочиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ;

– ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ фаҳмонидани ҳуқуқҳо ва шаклу воситаҳои ҳифзи онҳо;

– ба мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, дигар сохтору ташкилотҳо фиристодани мурочиати шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ва назорати баррасии онҳо, аз онҳо дархост намудани маълумотҳои зарурӣ, ҳуҷжатҳо ва маводҳо тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»;

– иттилоотонии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар бораи ҳуқуқу озодиҳои инсон ва воситаҳои ҳифзи онҳо, тартиби мурочиат ба ВҲИ, инчунин қонунгузори миллӣ ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон;

– расонидани маслиҳати ройғони ҳуқуқӣ ба мурочиатқунандагон;

– ташкили машваратҳои ҳуқуқии сайёр дар маҳалҳо;

– бо супориши ВҲИ ташкил ва гузаронидани санчиши хабарҳо оид ба ҳодисаҳои ҳуқуқҳои вайроншудаи инсон, инчунин ариза ва шикоятҳои алоҳидаи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ;

– чамъоварӣ, омӯзиш, таҳлили иттилооте, ки аз мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва ташкилотҳо, аз мурочиати шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, хабарҳои васоити ахбори омма оид ба таъмин ва ҳифзи ҳуқуқу озодиҳои инсон ба даст омадаанд;

– гузаронидан ва иштирок дар семинарҳо, мизҳои мудаввар, дигар чорабиниҳои омузишӣ, ташвиқотию тарғиботӣ оид ба ҳуқуқи инсон;

– таъмин намудани ВҲИ ва ВҲК бо маводҳои иттилоотӣ ва таҳлилӣ, аз ҷумла таҳияи ҳисоботҳо оид ба фаъолияти Намояндагӣ, ки инҳоро бояд дар бар гиранд:

а) таҳлили омӯри ва чамъбастии мурочиати шахрвандон;

б) пешниҳодҳо оид ба ҳолатҳои мушаххаси вайроншудаи ҳуқуқи инсон, инчунин тавсияҳо оиди ворид намудани тағйирот ба қонунгузорӣ ва амалияи татбиқи онҳо;

в) таҳлили вазъи риояи ҳуқуқу озодиҳои инсон дар маҳалҳо;

г) дигар маълумотҳо тибқи дастури ВҲИ ва ВҲК.

3.3. Қабули мурочиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ

Намояндагӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ мурочиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро қабул ва баррасӣ менамояд.

Намояндагӣ қабули шахсии шахрвандони маҳалро тибқи ҷадвали муқарраршуда ба роҳ мемонад. Қабули шахрвандон барои шахрвандони маҳалли дахлдор дар вақтҳои мувофиқ гузаронида мешавад.

Намояндагӣ дар асоси санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва дар доираи вақлатҳои худ ҳуқуқ дорад яке аз қарорҳои зеринро қабул намояд:

- ба мурочиаткунанда воситаҳо ва тартиби ҳимояи ҳуқуқу озодиҳо ва манфиатҳои қонунии ӯро фаҳмонад;

- агар масъалаи шахрванд омӯзиш ва санҷиши иловагиро талаб намояд, аризаи хаттии шахрвандро қабул намуда, ба ӯ сабабҳои дар вақти қабул номумкин будани ҳалли ариза, тартиб ва муҳлати баррасии аризаро фаҳмонад;

- ариза (шикоят)-ро барои баррасӣ ба мақомоти дахлдор, шахсони мансабдор, ки ҳалли он моҳиятан ба салоҳияти онҳо дохил мешавад, фиристонад;

- ариза (шикоят)-ро ба нишонии ВҲИ ирсол намояд;

- барои баррасӣ қабул накардани ариза (шикоят)-ро бо нишон додани сабабҳои мушаххас ва хатгӣ рад намояд.

Агар мурочиаткунанда бо ягон сабаб мустақилона ва ба таври хатгӣ хоши худро навишта натавонад, роҳбари Намояндагӣ уҳдадор аст, ки ба у ёрии лозимӣ расонида, мурочиати хаттии шахрвандро тартиб диҳад.

Баҳисобгирӣ ва қайди қабули шахсии шахрвандон аз тарафи Намояндагӣ тавассути дафтари бақайдгирии мурочиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ба роҳ монда мешавад.

3.4. Санҷиш ва мониторинги ҳуқуқу озодиҳои шахрвандон

Дар чараёни санҷишу мониторингҳо, инчунин ҳангоми амалӣ намудани дигар вақлатҳо Намояндагӣ ҳуқуқ дорад бо дастури ВҲИ ва ВҲК:

а. бе монета ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот, ташкилотҳо новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва моликият ва дигар объектҳои, ки қонунгузорӣ пешбинӣ намудааст ташриф намояд;

б. аз шахсони мансабдори дахлдор оид ба факту далелҳои, ки дар арзу шикоятҳои шаҳрвандон баён ёфтаанд, баёнот гирад;

в. ба ташкилоту муассисаҳо аз руи масъалаҳои, ки ба таъмини ҳуқуқи манфиатҳои қонунии шаҳрвандон алоқаманданд бо дархостҳо муроҷиат намояд;

г. оид ба масъалаҳои, ки ба таъмини ҳифзи ҳуқуқи озодиҳо ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон алоқаманданд тибқи тартиби бо қонун муқарраршуда иттилоот, ҳуҷжатҳо, маводҳо гирад;

д. дар иҷлосияҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот иштирок намояд;

е. бо риояи талаботи қонунгузорию Қумҳурии Тоҷикистон дар маҷлисҳои тамоми марҳилаҳои судӣ, аз ҷумла маҷлисҳои пӯшидаи судӣ иштирок намояд.

Боби 4. Муқаррароти хотимавӣ

4.1. Ҳуқуқи уҳдадориҳо, масъулияти кормандони Намояндагӣ дар дастурамалҳои мансабӣ, ки аз ҷониби Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Қумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешаванд, пешбинӣ мегарданд.

4.2. Намояндагӣ дорои муҳру штамп ва бланкаҳо бо номи худ ва тасвири нишони давлатии Қумҳурии Тоҷикистон мебошад.

4.3. Номи пурраи Намояндагӣ: Намояндагии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар вилояти_____.

4.4. Макони ҷойгиршавии Намояндагӣ: Қумҳурии Тоҷикистон, шаҳри _____, к. _____, ____.

4.5. Тағйиру иловаҳо ба Низомномаи Намояндагӣ бо фармоиши Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Қумҳурии Тоҷикистон ворид карда мешаванд.